

Süryani Kilisesinde Jübile

1. Jübilenin Anlamı

Süryani Kilisesi'nde, özdeşleşme ve adanmışlık ruhuyla yapılan hizmeti ve başarıyı onurlandıran kutlama biçimine jübile denilir. Anıları tazeleyen boyutuyla emeğe takdirin bir göstergesidir. Gayretkeş hizmete jübile yapmak, ilk yüzyıllardan beri süregelen kadim bir gelenektir. Motivasyonu ve sorumluluğu arttırmayı amaçlayan, değerlerin ve erdemlerin devamlılığına bağlılık çağrısı yapan bu geleneğin kökleri Eski Ahit'e kadar uzanmaktadır.

Dökülen teri görmek, hizmete değer vermek, bilgeliğin bir göstergesidir. Anlaşılma ve takdir edilmek, hoş bir duygu olsa da, insana yeni sorumluluklar yüklemektedir. Çünkü ruhani benliğini keşfetmiş, kendini bulmuş, hayatın gayesini ve maksadını yakalamış insana yapılan takdir, hem sorumluluk, hem motivasyon aşılacaktır. Hayatın ve değerlerin devamlılığı bakımından bu yaklaşım, yaşam enerjisinin bollaşmasına neden olmaktadır. Bu yaklaşım, kilise ve toplum yaşamında çok önemlidir. Çünkü samimi takdir, hem takdir edene, hem takdir edilene fayda sağlar. İyi niyetten türeyen yapıcı eleştiri kadar, samimi takdir de, insani gelişim ve sosyal olgunluk için gereklidir. Kadim bilgeliğin dediği gibi, **“Yalnız susayan suyu aramaz, su da susuzluğunu dindirecek bir dudak arar.”**

1. Abuna Emanuel'ın Ruhani Çobanlığı

Ruhani rehberlikte geçirdiği iki yıl ile birlikte elli yıl -(Avusturya-Viyana'da)- kiliseye hizmet sunan Abuna Khorı Emanuel Aydın'ın jübilesi hakkında yazı yazma talebi, elde olmayan nedenlerden ötürü beni düşüncelere sevk etti. Anavatanda yaşayan biri olarak düşünsel gelgitler yaşadım. Uzak diyarlardan ne yazabilirdim? Öteden beri, herhangi bir insan hakkında yazı yazmak, fikir geliştirmek beni düşündürmektedir. Hatta ürkütmekte, ikircikliğe sürüklemektedir. Özellikle yazının öznesi topluma mal olmuş, kültürel temsil kapasitesine sahip, gönül erbabı, ruhani şahsiyetse, konu daha çok zorlaşmaktadır. Ancak değerli Abuna'nın misyon dolu başarı hikayesinde ve özgeçmişinde kilise hizmetinde harcanan onca enerjiyi ve emeği görünce; bunu anlamaya çalışınca, karşılaştığım azim, kararlılık, disiplin, çalışkanlık, üretkenlik ikircikliğimi dağıttı. Doğrusu motive oldum. Böylece hissiyatımı yazmaya karar verdim.

Belirtmeliyim ki, kilisede saygın konuma sahip bir ruhaninin ellinci yıldönümü jübilesi nedeniyle yayınlanacak kitaba yazı yazmak, katkı sunmak, benim için büyük onur vesilesidir. Takdire şayan yılların emeğini ve yansımalarını günümüze taşıyan, kendine özgü anlamlı vasıflara haiz bu jübileyi ve onun sevincini yaşayan herkesi yürekten tebrik ediyorum. Arka

planını oluşturan değer verme farkındalığına teşekkürlerimi sunuyorum. Arzum ve beklentim, bu jübilenin umut ve yaşam veren, güçlü, sağlıklı, kalıcı gelişmelere vesile olmasıdır.

Farkındalık/feraset sahibi insanın değeri ve saygınlığı, tükettikleriyle değil, ürettikleriyle doğru orantılıdır. Kiliseye katkı sunmak, pozitif değer katmak, sorumlu düşünen ruhani kişinin varoluş sebebidir. Süryani geleneğinde insana/topluma hizmet, ilahi hakikatlere ulaşmanın bir yöntemidir. Dolayısıyla bu vizyona sahip olanlar, var olan kısıtlayıcı yaklaşımlardan sıyrılarak, rasyonel gerekliliklere göre, hizmet etmeye, geleceği şekillendirmeye çaba gösterir. Abuna Khor Emanuel'in Avusturya'da kardeş kiliselerle, toplum ile geliştirdiği sosyo-kültürel ilişkiler; ve bu bağlamda sunduğu çok boyutlu hizmetler, yazdığı 14 kitap, farklı makaleler, vaazlar her türlü takdirin üstündedir. Aşağıda belirtildiği üzere, Avusturya devletinden aldığı üst düzey ödüller/nişanlar bu takdirin; bu dokunaklı hizmetin toplumsal yankısını göstermektedir.

- Haziran 1984'de Cumhurbaşkanı tarafından **“altın büyük hizmet takdir nişanı”**
- Şubat 1998'de Viyana Valisi ve Belediye Başkanı tarafından **“Viyana eyalet hizmet nişanı”**
- Mart 2004'te Cumhurbaşkanı tarafından **“profesör meslek unvanı”**
- Ocak 2012'de Cumhurbaşkanı tarafından **“en büyük şeref nişanı”**

Bu üst düzey ödüller ve aldığı **“barış elçisi”** payesi gibi diğer takdirler, kuşkusuz ki, büyük onurdur. Çünkü günümüzün siyasi koşullarında bu tür ödüllere/onurlara laik/nail/ olmak kolay değil. Vizyon ister, bilgelik ister, emek ister. İlahi iradeyi ana hedef yapan disiplinli ve kararlı çalışma ister. Bu ödüller, insanlar arasında köprü vazifesini başarıyla yürüten, sosyal uyumu gözeten başarılı şahsiyetlere verildiği çok iyi bilinmektedir.

Odak noktamız ihtiyaçlarımızı nasıl karşılayacağımız değil, ilahi iradeyi/adaleti yerine getirmek olduğunda, her gün tekrarladığımız **“nehve sebyonoğ / iraden olsun”** duasında olduğu gibi, gerekli olanların bize sağlanacağı bilinmelidir. **Bütün mesele, insanın kendisine ve başkasına değer vermesidir. Hizmetkâr güdülerle başkasını imkânlarla göre tamamlayabilmesidir.** Hayatın bütün alanlarında ve özellikle birliktelik gerektiren ikili ilişkilerde ve çalışmalarda niyet çok önemlidir. Asıl ve kalıcı olan samimi niyettir. Kim nasıl niyet ederse, o niyeti kendisine yansıtılır. **“Niyetsiz eylem değersizdir, samimiyetsiz niyet ruhsuzdur”** sözü, gayretlerin değil, niyetlerin önemini vurgulamaktadır. Unutulmasın ki, **“En yüksek ışığımıza göre yaşadığımızda bize daha fazla ışık verilecektir.”**

Görüldüğü gibi, **“Ruhani Çobanlığın”** ellinci yılını kutlayan değerli Abuna Khor Emanuel, yaptığı bütün hizmetlerde farklı bir kişiliğin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kelama olan derin bağlılığı işlerini kolaylaştırmışa benziyor. O, ruhani bir şahsiyet olmanın ötesinde, kiliseyi

ve toplumu ilgilendiren alanlarda rasyonel düşünen bir düşünür, zorlukları aşma iradesi aşıl原因 bir yazardır. Hakikatin doğurgan ve üretken olduğunu fark etmiş bir entelektüeldir. Hakikatin hayat bulması, hayat olması, ruhsal gelişime, kalkınmaya hayat sunması, hakkaniyet ile geliştirilecek bağlara bağlı olduğunu öğrenmiş ve bunu hizmet alanına yansıtmıştır. Onunla zaman şiir gibi akmaktadır. Şiir derken hayatın özünü, süzölmüş inceliğini ve güzelliğini kast ediyorum. Kabalıktan ve fazlalıklardan uzak, insana coşku veren bir ruh halini vurgulamak istiyorum. Çünkü insani erdemleri özümsemiş gönül ve kültür insanı; hayata ve farklılıklara devamlı bütüncül bakar, mantıklı yaklaşır. Asma ve çubuk örneğinde olduğu gibi, var oluşun bir parçası olarak, yaratılmışların tümüyle, doğrudan, ya da dolaylı bir iletişim içinde olmanın idrakini geliştirir.

2. Ruhani Çobanlığın Temel Ölçütleri

Kilisedeki anlayışa göre, ruhani çobanlık, koruma, kollama, hizmet sunma esasına dayanır. Özünde hizmetkâr güdülere sahiptir. Sevgi ve özveriyle eş anlamlıdır. İnsanı, insani doğada var olan nefsaniyetten/sahte benlikten, insanın özü anlamına gelen insaniyete/hakiki benliğe, ruhani yaşama taşıyan rehberlik ve gözetmenlik yoludur. Hayatı zenginleştiren bu yol, bütün iyilikleri barındırır. Temel ölçütleri bizzat Mesih'e ve öğretilerine dayanmaktadır. **Bu kadar kolay ve bir o kadar da zordur.** Zorluk, bilinmeyenlerde değil, yanlış bilinenlerdir.

“Ruhani Çobanlık/kehnutluk”, Mesih'in kardeş olarak bellediği topluluğun yararı ve esenliği için düzenlenmiş, kilisenin yedi sırrından birisidir. Mesih'in kutsal gücünü ileten bu **“yüce sır”** kilise üyelerinin aydınlanmasını ve kurtuluşunu amaç edinirken, kiliseyi aralıksız yönetmek ve yapılandırmak gibi hayati işlevlere sahiptir. Mesih'in kilisesi için verdiği bu **“ayrıcalıklı sır”**, Kutsal Ruh'un bir armağanıdır. Bu sırda Tanrı inayetiyle sahip olabilen insan, havariler aracılığıyla kiliseye tevdi edilen ilahi bir misyonu devam ettirmektedir.

Aziz Agustinus (354-430) bunu şöyle açıklamaktadır: **“Kehnutluk sırrının belirgin niteliği gerçekte ışığa benzer olmasıdır. Aydınlanmak isteyenler onu arılığıyla alır ve o ise kirlilikten varlıklardan geçerse, kirlenmez”**. Dolayısıyla kilisedeki herhangi bir ruhani rütbeyi arzulamak, anlamlı ve güzeldir. Ancak kişisel yararından ve saygınlığından çok, bu rütbenin özündeki emek ve hizmet arzulanmalıdır. Kilise Babalarına göre, iyi çoban, yemek için sürüyü otlatmaz. Otlatmak için yer. Onun için geçici değerler için hizmet verenler, gerçek çoban değil.

Aziz Agustinus (354-430) ayrıca şöyle buyurmaktadır: **“Ruhani çobanlık, otoriter olma ve kibir ruhuyla değil de, şefkat ve sevecenlik ruhuyla kabul edilmelidir.”** Nazianzlı Mor Grigorius (329-390) ruhani çobanlara yaptığı şu tavsiye hayati önemdedir: **“Başkalarını**

arındırmadan önce, kendisini arındırmalı. Aydınlatmak için ışık olmalı. Kimin çobanı olduğunu, hangi seviyede olduğunu, yöneldiği kişinin kim olduğunu ve Gerçek'in savunucusu olduğunu unutmamalıdır.” Çünkü ruhani çobanlığın yetkisi havarilerin ayaklarını kurulayan '**peşkir**'in derin anlamında ve gizeminde yatmaktadır (Yuhanna 13.8).

Dolayısıyla ruhani çobanlığın anlamalarını kavramış olan ruhani şahsiyetler, var olan çelişkileri bir yana bırakarak, bencilliğin/egonun hırslarını aşan çaba ve hizmetleriyle, her zaman hayatın devamlılığına anlam katmıştır. Hayat için bereket olmuştur. Bilinmelidir ki, kilisede -(papaz, metropolit, patrik)- farklı rütbelerde hizmet sunan ve ruhaniyetin gerçek anlamını özümsemiş ve yakalamış olan kâhinler/ruhani çobanlar, yaşadığı dönemin çok ötesindedir. Hizmetleri su gibi muhakkak yolunu bulur ve çağlara akar. Her daim saygı ve minnetle anılırlar.

Ancak güncelin içinde bunları korumak, hakiki insan kalmak zordur. Hakiki insan, öze ait terbiyesini koruyan, başkalarının başarısından keyif alan, paylaşım içinde olan kişidir. Görünen ve görünmeyen kirlenmeleri önlemeye dönük bir çaba içinde olan insandır. Hakiki insanın diğer bir özelliği de, vicdana ve insan haysiyetine aykırı tüm çarpıklıklara yüz çevirmektir. İnsan onurunu çiğneyen bayağılıklara tiksinti duymaktır. Bütün bunlar, güçlü kişisel maneviyat ve yönetsel ruhaniyet olmadan, iniş-çıkışlarda, güncelin gel-gitlerinde anlamını maalesef bazen yitirmektedir. Çünkü yaşam -ruhsal boyut olmadan- aşikâr biçimde kendi başına bir realiteye, bir gerçekliğe sahip değil. **Dolayısıyla sanılanın aksine, küçük-büyük herkesi ilgilendiren maneviyat/ruhaniyet, hayatın özü demektir. Nefsaniyeti dizginleyerek insanı ve hakiki insanı ayakta tutmak demektir. Yaşamın akıntılarında ve dalgalarında -esnek iradenin tutumlarıyla- daha rahat yüzebilmek için ruhun işbaşında olması demektir. Bedenin dizginlerini, rotanın direksiyonunu ruha teslim etmek demektir. Kilisedeki prensipler, usuller, yapılan toplu/bireysel ibadetler, ayinler, törenler ve diğer disiplinler özden/ruhtan uzaklaşmamayı sağlayan/hatırlatan tekrarlamalardır. Bu ruhsal döngü, içsel karanlıkları dağıtmayı; dertlere katlanmayı değil, onları katlamayı ve hatta onlardan kurtulmayı öğretir. Dolayısıyla kilisede var olan bütün disiplinlerin ve ibadetlerin amacı, insanı yaşamın pozitif döngüsünde ve akışında tutmaktır. Özüne/ruhuna yakın kılmaktır. O öze/ruha ait terbiyenin dengesini sağlamaktır.**

Görüldüğü gibi, ortak yaşamı yücelten manevi yaşamda esas mesele, maddenin alma arzusundan, mananın verme arzusuna yönelmektir. Akışın içinde, hizmet ederek hareket halinde olmaktır. Çünkü vermek ve tamamlamak ruhun özüdür. Yaşamak için oksijene ne kadar ihtiyaç varsa, biz insanların sevgiyle işleyişe pozitif katkı sunması, hayatı/dünyayı olduğundan daha iyi yapması, zenginleştirilmesi, akışa hizmet etmesi, devamlılık açısından hayati önemdedir. Geline

noktada, rahat ve mutlu bir yaşam için buna çok ihtiyaç var. Bu bağlamda, içimizdeki iyiliği terk etmeden, kötülüğü zorlayan şartlara ve olaylara rağmen, hiçbir kötülüğe başvurmadan, vicdanların ve yüreklerin sesini güçlü tutmanın yolu, sağlam bir maneviyattan geçmektedir. Kendi ilahi hakikatimizi -sevgi olan özümüzü- hatırlamak, bütün iyileşmelerin anahtarıdır. Bu hakikate yakınlaştıkça, kardeşlerimizi/insanları koruyan doğal yeteneğimize de o kadar yakınlaşırız. Bu şekilde gerçek arkadaşlığı/dostluğu/yoldaşlığı da daha iyi başarmış oluruz. Bu hakikati bilmeden, tanımadan, bilinenlerin ve öğrenilenlerin başarıyla uygulanması mümkün değil. Zira hakikat insanın pusulasıdır. Onun için **”Hakikati bileceksiniz ve hakikat sizi özgürleştirecektir”** (Yuhanna 8:31) sözü söylenmiştir. İnsanın gönül aynası ne kadar saf, temiz, pürüzsüz ise, hakikati o kadar daha rahat anlayabilir, kavrayabilir. O kadar da kendine daha rahat hâkim olabilir.

3. Süryani Kültüründe Yaşam Algısı

Hakikatin ve hayatın anlamını kelimelerin büyüğü çağrışımlarıyla anlatmaya çalışan, ürettikleriyle manevi yaralara merhem olmayı amaçlayan aziz Süryani üstatlarının/malfonelerin, kelimeler ve kalem erbaplarının, gönül doktorlarının hissiyatını anlamaya çalıştığımında **”İnsan, hak ve hakikate doğrulukla, yaratılanlara da ahlakla davrandığında insan olur”** gerçeğiyle yüz yüze kaldığımı özellikle vurgulamak istiyorum.

Antikite döneminde başlayan ve orta çağa (5-15 yüzyıl arası) kadar devam eden o yaşam sever aziz Süryani üstatların yazınsal üretkenliğine göre, insanın maddi-manevi yönden büyümesi ve zenginleşmesi, sorumluluk alanındaki cömertliğine ve çalışma disiplinine bağlıdır. Hizmet odaklı düşünceyi özümsemişse, kutsal olan insan onuruna değer verir. Böylece ruhtan güç alır. Yaşam enerjisi benliğinin içinden akar ve benliğini ışık içinde tutar. Hizmet odaklı düşünceyi şiar edinmemişse, ruhtan güç almadığı için yaşam enerjisi aleyhine döner, benliğe (egoya) yenilir. Hizmet odaklı düşünce, daha fazlasını alabilmek için alınanları hayata -olduğu gibi katıksız bir şekilde- geri vermeyi zorunlu kılar. Maddi-manevi alınan -(ve sahip olunan)- her şey alıkonulursa, cimrilik ve tembellik yapılırsa, o alınanlar durgunlaşır. Zamanla değerini kaybeder ve yoksullaşmaya neden olur. Su değirmeni, kullandığı suyu tutmaya başlarsa, çok geçmeden o durgun suyun içinde boğulur. Ancak su serbest akarsa, suyun yarattığı enerji değirmen için bir değer olur. Öğütülen undan herkes faydalanır. Aynı şey insan için de geçerlidir. İlahi iradenin bedava verdiklerini öz yarar için, başkalarının faydası için, bireysel ve toplumsal huzur için hayata değer olarak aktarması, hayata geri vermesi gerekmektedir. Aksi takdirde su değirmeni gibi insan kendi suyunda boğulmaktan kurtulamayacaktır.

Bütün mesele yaşam yolculuğunda seyre dalarken, hizmet üretirken, üstünlük/bilgiçlik taslamadan, öz sevgiye, öz saygıya, özdenetime, öz şefkate odaklanarak ama tahakküme kaçmadan, ahlaki donanımları korumak, insani değerleri kaybetmemektir. Alınanları geri verme sürecinde yapılan hizmette, o yapılanlar insanın ruhuna dokunabilirse, o ruha ulaşabilirse; dilden dökülen de, yazıya işlenen de, hayata sunulan da aynı şekilde değerli ve anlamlı olacaktır. Çünkü yaşam bazen görev ve bazen de vazifedir. Görev ve vazife de yaşamdır. İkisini var eden enerji ise sevgidir. Sevgi, tüm iyi hasletlere mana ve değer katandır. Gerçek yaratıcı sevgide hiçbir negatif düşünce, anlam, niyet, eylem olmaz. Şayet olursa, ahlaki kötülük başlamış olur.

Günün sonunda herkes vicdanının toprağına gömülecektir. Dolayısıyla olumlu-olumsuz hayata ne veriyorsak, kendimize yaptığımız bir yatırımdır. İlahi inayet bankası iflas etmeyen bir bankadır. Ne yapıyorsak, kendimize yapıyoruz. Çünkü insan kendisinden çıkan ışığın yansımaları yaşamaktadır/yaşayacaktır. Bilinmelidir ki, insanlar arası huzur ve istikrar, toplumsal uyum, insan onurunun ve bu onurdan doğan hakların samimi bir şekilde gözetilmesine; bu doğrultuda tutarlı bir anlam bütünlüğünün geliştirilmesine bağlıdır.

Sonuç olarak demem o ki, **ilahi sevginin dünyadaki temsilcisi olmak kadar büyük bir iş ve büyük bir sorumluluk olabilir mi?** Güzel bir bakış, bir tebessüm, bir söz insana can katar. Kötü bir bakış, bir söz, ağır bir davranış insanın dünyasını karartır, kalbini kırar. İnsanın en güzel varlığı kalbidir, ruhudur. O kalp ve o ruh her daim anlayış ister.

Söylenildiği üzere, **“Ağacın kalitesi özünden, insanın kalitesi sözünden belli olur.”**

Yusuf Beğtaş

Süryani Dili-Kültürü ve Edebiyatı Derneği Başkanı / Mardin